

Cenaclul dramaturgilor

(5)

În cea de-a cincea ședință de lucru a Cenaclului dramaturgilor a fost prezentată, în lectura unui grup de actori de la Teatrul Giulești, o încercare dramatică de GRID MODORCEA, intitulată *Concurs*.

Criticul RADU POPESCU, președintele Cenaclului, a ținut să remarce, în deschidere, că autorul textului „nu mai este nici el un debutant, probabil că nu mai există debutanți, din moment ce toată lumea se află la a doua sau a treia carte”.

Cîteva dintre criticii prezenți și dintre oaspeții au comentat cele trei părți ale lucrării, interpretate cu multă înțelegere de către actori.

PAUL TUTUNGIU : „Las colegilor mei plăcerea de a comenta arta compoziției și teatralitatea textului prezentat ; eu mă voi opri numai asupra tematicii sale, care, după cum ați văzut și dumneavoastră, este bine cunoscută și în proza valoroasă. Este vorba de demagogia birocratică. De acest fenomen social s-au ocupat înaintași iluștri. Să ne gândim, de pildă, nu la Maiakovski, care era și dramaturg, ci la Ilf și Petrov, care au publicat adevărate eseuri satirice, memorabile, în legătură cu birocrăția ajunsă în faza demagogică. Ceea ce poate fi remarcat în primul rînd la Grid Modorcea (repet, nu comentez compoziția dramatică, și nici teatralitatea posibilă a textului) mi se pare a fi îndrăzneala, curajul lui ieșit din comun de a încerca să epuizeze (într-un text care, firește, nu poate să fie chiar atît de încăpător, oricît am fi de binevoitori) o serie de experiențe, cu caracter mai mult personal, de care cred că este preocupat, și pe care le aduce în această încercare de eseu, fie din teritoriul filologiei și filozofiei, fie din alte teritorii ale conștiinței sociale. Sigur, predomină elementele livrești, în defavoarea contactului cu viața imediată, cu faptele semnificative din realitatea nemijlocită”.

MIHAIL DAVIDOGLU : „Materialul prezentat dorește să îndrepte unele lucruri din societatea noastră. El încearcă, în această luptă între bine și rău, forma

comediei. Autorul a călcat nu cu stîngul, ci a încălcat unele reguli ale dramaturgiei. Prima replică durează 14 minute. Dacă nu se poate face pictură cu o singură culoare, nici dramaturgiei nu îi vine atît de ușor să se realizeze dintr-o singură replică. Autorul trebuie să studieze cu seriozitate tehnica compoziției dramatice, replica trebuie să aibă echilibru. în cadrul conflictului. Trebuie să învețe legile teatrului”.

MIRCEA MUNTEANU : „Am ascultat cu atenție această piesă și, după părerea mea, piesa este sub nivelul acceptabilului. Cum s-a spus, autorul nu cunoaște legile elementare ale dramaturgiei. Piesa în discuție nu are nici un ecou”.

DORU MOȚOC : „Nu știu dacă aceasta este o piesă de teatru. M-a frapat totuși o oarecare indecizie stilistică. Coabitează, în text, maniera realistă cu maniera suprarealistă ori expresionistă ș.a.m.d. Lucrarea, astfel construită, nu poate să satisfacă. Eu am rămas cu o marotă : și anume, că limba, într-o lucrare dramatică, trebuie să fie curată și, pe cît posibil, corectă. Am întîlnit surprinzător de numeroase formulări incorecte sub raport stilistic și lingvistic : «un exemplu al felului cum» în loc de «un exemplu de felul cum» sau «dă să iasă» — ceea ce nu prea este românește. Apar cacofonii, care nu sînt concepute ca valori stilistice. Este bine să ne obișnuim de la început cu o anumită rigoare”.

LAURENȚIU ULICI : „Dragă Modorcea, cred că n-ai fost inspirat, înțîi, cînd ai scris piesa, și, în al doilea rînd, cînd ai venit cu ea la Cenaclu. Ai vrut să faci o comedie cu un subtext satiric din care, paradoxal, lipsește comicul și, deloc paradoxal de data asta, satiricul este înlocuit de un paleativ al satiricului, pe care l-aș numi nodul în papură sau amestecul fără ordine. Îți reproșez nu lungimea primei replici, care ține 14 minute sau 20 — putea să dureze și două ore și să fie senzațională ; deci, nu abundența ei. ci sărăcia ei și-o reproșez. Ceea ce domină este o anume vulgaritate, care, în gura unui om de cultură, este foarte puțin permisă. Toată povestea aia cu Eminescu este inadmisibilă chiar și într-o comedie !

O VOCE : „E o profanare...”.

LAURENȚIU ULICI : „Nu o profanare... este de prost gust. Chiar dacă ai vrut să faci o parodie a parodiei — gen din capul locului dubios, pentru că parodia parodiei este o chestiune foarte delicată, și cei care încearcă s-o facă trebuie să știe foarte bine că ascultătorul potențial cunoaște în primul rînd originalul, apoi parodia, ca să poată înțelege parodia parodiei. Or, în cazul de față, condiția nu este îndeplinită. Foarte multe clișee. Ai avut nevoie de un personaj roz : l-ai gă-

sit ; este cel care renunță. Dacă piesa începe rău, ea sfârșește foarte rău. Fiindcă e un oportunism gros de tot, în finalul piesei. Vorbirea personajelor calchiază prea mult, chiar excesiv, iarăși niște clișee, niște locuri comune ale unui anumite tip de comedie. Situațiile, chiar (să fie oare un joc de falsă memorie ?) multe situații, mai ales situația din partea a doua a piesei, cu moartea și învierea eroinei, eu am mai citit-o, e drept că era semnată de Zoscenco. Întocmai astfel s-au petrecut lucrurile în acea povestire a lui Zoscenco. apărută în traducere românească și citită de toată lumea. Dincolo de slăbiciunile gramaticale pe care le-a relevat, o parte dintre ele, Doru Moțoc, se vede efortul de a scrie *line* o piesă. Numai că făcând asta ai scăpat din vedere ceea ce trebuie să caracterizeze o piesă de teatru : teatralitatea ei, faptul că se dialoghează și nu este pur și simplu un discurs în care nu există decît un ascultător și un vorbitor, culmea fiind că, în cazul dumatăle, vorbitorul coincide cu ascultătorul. Nu există, de fapt, o comunicare în piesă. Fiecare își dă replica pe cont propriu. N-am nimic împotriva acestui fel de teatru, și pe-asta l-am mai întîlnit. Dar dacă cei ce au folosit înaintea dumatăle această modalitate doreau să sugereze foarte mult, aici nici măcar n-ai vrut să sugerezi ceva. Dacă literatura, în textul dumatăle, este îndoielnică, teatralitatea lui nu lasă loc nici unui fel de îndoieli. Adică, e limpede că nu există”.

ION VICTOR BIBICIOIU : „Există anumite confuzii care țin nu numai de construcția piesei, ci și de abordarea unui subiect, altminteri, foarte interesant. Cred că am fi prea duri dacă l-am sfătui să nu mai scrie teatru. Sugestia pe care i-a dat-o Ulici, de a încerca să-și pună la punct instrumentația, mi se pare bine venită. N-ar fi rău dacă ar începe cu dramatizări. Chiar pentru sertain”.

TUDOR MUNTEANU : „Dacă autorul se află la prima încercare în dramaturgie, firește, lucrurile nu stau chiar așa de rău. Găsesc că piesa are cîteva idei.”

GEORGE BĂNICĂ : „Am două motive de admirație față de cel care și-a pre-

zentat piesa în acest Cenaclu : unul ar fi faptul că autorul a avut curajul să distrugă orice idee de piesă de teatru, nevenind, bineînțeles, cu altceva în loc, dar acest curaj este extraordinar, este demn de invidiat ; al doilea motiv ar fi acela că dînsului îi place foarte mult ceea ce a scris. Această lipsă de obiectivitate vizavi de ceea ce faci, lipsă de îndoială, este pentru mine senzația fericirii. Noi, actorii, nu putem să ne apropiem de un text decît sub un singur semn : al semnificației. Eu, citind piesa asta, tot timpul m-am întrebat unde vrea să ajungă autorul. Și am ajuns la concluzia că un om s-a așezat la masă și și-a pus pe hîrtie propria lui experiență de viață, și la sfîrșit a numit-o piesă. Fiindcă din acest text lipsesc acele elemente care, pentru noi toți, înseamnă dramaturgie : conflict etc. Textul nu are reperele unei piese de teatru. Este un discurs al unui om care a trecut prin niște experiențe care nu trezesc interes”.

CHIVU STERE : „Eu vin aici de la Galați, nu atît pentru textele ce se citesc, cît pentru discuțiile Cenaclului. Regret că mulți dintre participanți au plecat. Aș fi vrut să-i ascult. Se poate învăța mult din discuțiile acestui Cenaclu. Situația autorului Grid Modorcea nu este deloc dramatică, pentru că, într-adevăr, dumealui crede în ceea ce a scris acolo, din păcate. Aș dori, chiar atunci cînd sînt texte slabe, să nu se mai eschiveze criticii, și să ia cuvîntul, pentru că mi se pare că din comentariile lor avem foarte mult de învățat”.

MIHAI MINCULESCU : „O piesă de teatru nu trebuie neapărat să comunice ceva. Este destul să ne pună o întrebare. Cred că Grid Modorcea a reușit să facă lucrul acesta”.

În încheiere, criticul RADU POPESCU l-a îndemnat pe Grid Modorcea să nu se descurajeze și să ispitească în continuare dramaturgia, pînă la reușită.

Replica serii : „Ca idee, ocuparea unui scaun nu e chiar așa de lepădat”,

Mircea RAREȘ